

2. СТРУКТУРА И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ТРАНСГРАНИЧНАТА ПРЕСТЪПНОСТ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА /1995-2002/

Годините 1995-1996 г. са критичен период в развитието на незаконната търговия в югоизточна Европа. С постепенното прекратяване на военните действия в Западните Балкани се ускори процесите на утвърждаване на новото статукво. Макар и временно бяха отменени санкциите спрямо СРЮ. Тези промени на свой ред се отразиха върху контрабандата в тези страни.⁶⁷

Промени се и географията на регионалните контрабандни схеми. Търговията с оръжие /с очевидното изключение на Косово, където повратната точка бе интервенцията на НАТО през 1999 г. и експулсирането на сръбските сили за сигурност от провинцията/ и с петрол, който преди бе сред най-търсените стоки, намаля драматично и бе заменена постепенно с разширяващата се нелегална търговия с наркотици, акцизни стоки /предимно цигари/ и с трафик на хора. Процесът на преориентиране към новите стоки съвпадна с окончателния преход от държавно-спонсорирана към мафиотска контрабандна. Освен ограничаването на широкомащабната контрабанда, понастоящем наблюдаваме бързото нарастване на дребната или "куфарна търговия" във всички страни от региона. Това се дължи на ширещата се бедност, високите цени на легално внесените стоки и на слабите правозащитни органи.

По-долу ще се спрем на основните контрабандни дейности в периода от втората половина на 90-те до началото на новото столетие.

⁶⁷ През пролетта на 1995 г. хърватската армия предприе изненадваща атака срещу контролираните от сърбите части от Хърватия и установи контрол върху повечето от тях с изключение на най-източната от тях, наречена Източна Славония /обозначавана също така като "Сектор Изток". Последната остана под международна администрация до януари 1998 г., когато бе присъединена по мирен път към Хърватия. Няколко месеца след това с подписването на Дейтънското споразумение се сложи край на войната в Босна и Херцеговина. Както е известно, то бе постигнато през ноември 1995 г. в Дейтън, щат Охайо, и подписано в Париж на 14 декември 1995 г. От своя страна Съветът за сигурност на ООН прие резолюция 1022 от 22 ноември 1995 г., с която безсрочно се прекратяват санкциите срещу СР Югославия. След изборите от септември 1996 г. в Босна и Херцеговина с резолюция 1074 от 1 октомври същата година се прекратиха санкциите срещу СР Югославия и босненските сърби. Така наречената "външна ограда" от санкции /забрана за членство на СРЮ в международни организации като ООН и ОССЕ, както и на достъпа до международните финансови институции/ обаче продължаваше да е в сила. По такъв начин СРЮ си остана международен парий, отрязан от повечето международни икономически връзки дори след подписването на Дейтънското споразумение и края на войната в Босна и Херцеговина. В тези условия достъпът на страната до петролния внос продължаваше да бъде ограничен.